

MEMO

Aan : Raad
Van : College
Datum : 9 maart 2015
Onderwerp : stand van zaken preventief toezicht

Inleiding

Bij de behandeling van de 2^e wijziging programmabegroting 2015 zijn vragen gesteld over de effecten van het financieel toezicht in relatie tot persoonlijke aansprakelijkheid raadsleden. Daarnaast heeft de raad een brief ontvangen van de provincie (IS Cat E11 forum 10 maart 2015) waarin de raad wordt geïnformeerd over het besluit tot verdaging van goedkeuring van de begroting. In deze memo wordt eerst ingegaan op de activiteiten van de gemeente en toezichthouder tot nu toe en welke stappen noodzakelijk zijn voor goedkeuring van de begroting binnen de daarvoor gestelde termijn. Vervolgens wordt ingegaan op 4 effecten van preventief toezicht bij een nog niet goedgekeurde begroting, waaronder de persoonlijke aansprakelijkheid van raadsleden.

Activiteiten van de gemeente en toezichthouder tot nu toe

Op 4 december 2014 heeft de gemeente Langedijk een gesprek gevoerd met de Gedeputeerde Geldhof, waarbij de gemeente heeft aangegeven langs welke lijnen het structurele begrotingstekort in de Programmabegroting 2015 opgelost kan worden.

Het structurele begrotingstekort is voor de provincie aanleiding geweest om preventief toezicht in te stellen voor de gemeente Langedijk. Preventief toezicht houdt voor de gemeente Langedijk in dat de begroting 2015 en de daarop betrekking hebbende wijzigingen voor 2015 vooraf door de provincie goedgekeurd moeten worden.

Voor de goedkeuring van de begroting heeft de toezichthouder op 15 januari 2015 een vragenlijst toegestuurd die op 8 februari 2015 is beantwoord.

Met de brief van 16 februari 2015 heeft de toezichthouder de raad geïnformeerd dat zij het besluit tot goedkeuring van de begroting hebben verdaagd, omdat zij het onderzoek naar de begroting nog niet geheel hebben afgerond.

De informatie in deze brief is niet geheel correct omdat wij conform de eisen van de gemeentewet op 14 november 2014 de Programmabegroting 2015 hebben ingediend i.p.v. de in de brief vermelde 17 november 2014.

Op 27 februari 2015 heeft de toezichthouder overleg gevoerd met de gemeente waarin de toezichthouder de stand van zaken t.a.v. de goedkeuring van de begroting heeft toegelicht. In dit gesprek zijn ook aanvullende vragen gesteld over het in de Programmabegroting 2015 opgenomen besluit t.a.v. de 1^e aanleg kosten riolering en de waardering van Breekland II (NIEGG). Deze vragen zijn beantwoord en schriftelijk nader onderbouwd. Omdat de gemeente op deze dossiers vooraf advies heeft ingewonnen bij onze accountant zijn de antwoorden in overleg met de accountant opgesteld. De gemeente handelt conform de voorschriften BBV op deze dossiers.

Stappen noodzakelijk voor goedkeuring begroting

De toezichthouder heeft in het gesprek van 27 februari 2015 aangegeven dat er voor een goedkeuring van de begroting 2015 concreet zicht moet zijn op een structureel begrotingsevenwicht. De gemeente heeft daarvoor in eerste instantie verwezen naar het gesprek van 4 december 2014, waarbij de gemeente de oplossingsrichtingen heeft toegelicht. Deze oplossingsrichtingen (w.o. accommodatiebeleid, precario, kerntakendiscussie) zijn ook benoemd

MEMO

in de Programmabegroting 2015. Ook is aangegeven dat de begroting 2015 sluitend is en dat in de Programmabegroting 2016 de financiële maatregelen die moeten leiden tot structureel begrotingsevenwicht worden vastgesteld door de raad.

De toezichthouder heeft aangegeven dat dit nog onvoldoende basis is om tot goedkeuring van de begroting 2015 over te gaan. Afsproken is dat de gemeente de toezichthouder nadere informatie verschaft over de voortgang van de financiële maatregelen w.o. het accommodatiebeleid, de kerntakendiscussie en precario. Op basis van die informatie beoordeelt de toezichthouder of goedkeuring van de begroting mogelijk is. Het college stelt hiervoor in de komende periode een voortgangsrapportage op.

Effecten van preventief toezicht

De toezichthouder heeft ten behoeve van het gesprek van 27 februari 2015 ons nader geïnformeerd over de effecten van het financieel toezicht bij een nog niet goedgekeurde begroting .

1. Zolang de begroting nog niet is goedgekeurd mag de gemeente geen verplichtingen aangaan, behalve als er sprake is van dringende spoed (artikel 209 van de Gemeentewet). Dit geldt zowel voor uitgaven binnen de lopende exploitatie als voor het doen van investeringen. Uitgangspunt van de toezichthouder is echter om onnodige administratieve handelingen te voorkomen.
Naar de praktijk vertaald houdt dit in dat zonder goedkeuring uitgaven mogen worden gedaan tot het niveau van de laatst geaccordeerde begroting (in dit geval de begroting 2014), tenzij het niveau van de lasten in de onderhavige begroting (in dit geval de begroting 2015) lager is vastgesteld. Visa versa slaat dit ook op de baten voor zover deze door eigen beleid te beïnvloeden zijn. Dat betekent dat besluiten tot verlaging van de baten vooraf aan de toezichthouder worden voorgelegd
2. Een gevolg van de regelgeving in de Gemeentewet is ook dat de toezichthouder besluiten tot het doen van nieuwe uitgaven niet goedkeuren. *Toch kan wel tot uitvoering van deze besluiten worden overgegaan als de toezichthouder daarvoor een zogenoemde verklaring van geen bezwaar heeft afgegeven.* Zolang de begroting nog niet is goedgekeurd, kan de gemeente - vooruitlopend op de beslissing daaromtrent - afzonderlijk verzoeken om toch toestemming te krijgen voor het doen van uitgaven. De wegingsfactoren die de Gemeentewet daarvoor hanteert zijn eveneens strijd met het recht of strijd met het algemeen financieel belang.
Indien een nieuwe uitgaaf tekort verhogend werkt, wordt in beginsel geen goedkeuring verleend.
3. In het geval van uitgaven met dringende spoed kan, indien de gemeenteraad daartoe besluit, een uitgaaf worden gedaan voordat de desbetreffende begroting of begrotingswijziging is goedgekeurd. Het besluit dient (zo nodig vergezeld van de corresponderende begrotingswijziging) direct aan de toezichthouder te worden gezonden. De toezichthouder vestigt de aandacht erop, dat in dit geval *persoonlijke aansprakelijkheid* tegenover de gemeente voor afzonderlijke leden van uw raad kan gelden. Over wat persoonlijke aansprakelijkheid voor raadsleden inhoudt wordt momenteel een discussie gevoerd n.a.v. het preventief toezicht van de gemeente Delft¹.

¹ Zie ook Binnenlands Bestuur 29 januari 2015 'Persoonlijke aansprakelijkheid raad is logisch'

MEMO

4. Als de begroting wordt uitgevoerd terwijl de vereiste provinciale goedkeuring of toestemming ontbreekt heeft dit ook consequenties voor rechtmatigheidstoets van de Jaarrekening 2015. Dit hangt mede af van de goedkeuringstoleranties die van toepassing zijn.

Effect voor de gemeente Langedijk

Het totale uitgavenniveau op de programma's is € 1,4 mln. lager in 2015. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat in 2015 de bezuiniging budgetplafonds subsidies is ingesteld. In de praktijk houdt dat in dat zonder goedkeuring uitgaven gedaan kunnen worden voor het uitgavenniveau van de begroting 2015.

De onderdelen Veiligheidsregio (programma Veiligheid) en de 3 decentralisatie (Algemene Dekkingsmiddelen vooruitlopend op de 2^e begrotingswijziging 2015) en grondexploitaties (programma Ruimtelijke Ordening) zijn qua uitgavenniveau significant hoger dan de begroting 2014.

3D

De toezichthouder heeft aangegeven dat de uitgaven van de 3 decentralisaties worden gedekt uit de inkomsten en daarmee budgettair neutraal uitpakken voor de gemeente. De toezichthouder heeft daarom aangegeven geen bezwaar te hebben tegen de uitgaven voor de 3 decentralisaties. Van persoonlijke aansprakelijkheid voor raadsleden bij de uitgaven voor de 3 decentralisaties is dan ook geen sprake.

Veiligheidsregio

Voor de Veiligheidsregio hanteren wij het uitgavenplafond van de begroting 2014 als budgettair kader tot het moment van de provinciale goedkeuring van de begroting 2015. De bestuurlijke discussie over de verdeelsleutel en de bezuinigingen bij de Veiligheidsregio is nog niet afgerond en daarmee zijn financiële uitkomsten voor 2015 onzeker. De gemeente is bovendien van mening dat de te kiezen verdeelsleutel en de bezuinigingen in lijn gebracht moeten worden met het uitgavenniveau van de begroting 2014.

Grondexploitaties

Voor de grondexploitaties hanteert de gemeente de lijn dat de lopende grondexploitaties financieel geoptimaliseerd moeten worden. Uitgaven binnen de grondexploitatie moeten minimaal gedekt zijn door opbrengsten. Daarmee pakt ook dit onderdeel budgettair neutraal uit. Uiteraard wordt op het onderdeel grondexploitaties de samenwerking met de toezichthouder gezocht om verliezen zoveel mogelijk te beperken.